

187

184

193
1

107

დ ე ბ უ ლ ე ბ ა

დამფუძნებელი კრების არჩევნებისა.

თ ა ვ ი I.

საერთო დეკლარაცია.

1. დამფუძნებელ კრებას შეადგენენ წევრები, არჩეული მცხოვრებთა მიერ საყოველთაო-განურჩევლად სქესისა,— თანასწორობის, პირდაპირის და თვარულის ხმის მიცემით პროპორციული წარმომადგენლობის წესისაებრ.

2. დამფუძნებელ კრების არჩევნებისათვის დაარსდეს ერთი საარჩევნო ოლქი.

დამფუძნებელ კრების წევრთა რიცხვი უნდა იყოს ასოცდა ათი. არჩევნებზე ხმის მისაცემად რესპუბლიკა დაიყოფება საარჩევნო უბნებად.

თ ა ვ ი II.

საარჩევნო რეგულაცია.

3. დამფუძნებელ კრების არჩევნებში მონაწილეობის უფლება აქვს რესპუბლიკის ორივე სქესის მოქალაქეს. თუ არჩევნების დღისთვის ოცი წელი შესრულებიათ. რეგულიარულ ჯარში ჩარიცხულს აქვს მხოლოდ პასიური საარჩევნო უფლება.

4. არჩევნებში მონაწილეობას ვერ მიიღებენ ნონიერის წესით გიჟად ან ჰკევაზე შეშლილად

საქართველოს
გარეკველი
არჩივი

გამოცხადებული, აგრედვე ყრუ-მუნჯნი, თუ ისინი სხვისი მზრუნველობის ქვეშ იმყოფებიან.

5. საარჩევნო უფლება არა აქვთ:

1) ვისაც სასამართლოს მიერ სასჯელი აქვს გადაწყვეტილი, უკეთუ განაჩენი ძალაშია შესული და თუ ახლილი უფლება არ დაბრუნებია; ა) კატორღა მისჯილს სასჯელის მოხდის შემდეგ ათის წლის გასვლამდე; ბ) ვისაც მისჯილი აქვს გადასახლება გამასწორებელი სატუსალო განყოფილება, გამასწორებელი სახლი, სატუსალო ან ციხე მდგომარეობის უფლების ჩამორთმევით ან შეზღუდვით, სასჯელის მოხდის შემდეგ ხუთის წლის გასვლამდე.

2) დასჯილს ქურდობისათვის, გარდა იმისა, რომელიც გათვალისწინებულია მე-171-ე მუხ. მე-2-ე პუნქტით სასჯელთა წესდების, რომელთაც მომრიგებელი მოსამართლენი მიუსჯიან (კან. კრებ. ტ. XV გამოც. 1914 წ.), დატყუებისათვის დასჯილთ, ჩაბარებულ ქონების მითვისების, ან გაფლანგვისათვის, გარდა იმ გაფლანგვისა, რომელიც გათვალისწინებულია იმავე წესდების მე-177-ე მუხ. მეორე ნაწილითა და სისხლის სამართლის და გამსწორებელ სასჯელთა დებულების მე-1681-ე მუხლის მეორე ნაწილით (1912 წ. გაგრძ.) კან. კრებ. ტ. XV), მოპარულის დამალვისათვის, განძრახ მოპარულის ყიდვის ან გიროად მიღებისათვის, ვისაც ეს ხელობა აქვს გადაქცეული, სიყალბისათვის მევახშეობის, ქრთამის აღების ან ქრთამის მიცემისათვის და აგრეთვე სიძვის შუამავლობისთვის და გარყვნილების ხელისშეწყობისათვის (კან. კრებული ტ. XV სისხ. სამ. დებ. გამ. 1909 წ., მუხლი 524-526, 526-527 და 529), აგრეთვე ისეთი მოქმედებისათვის, რომლის მიზანიც იყო საკანონმდებლო დაწესებულებათა ან თვითმართველოებათა ორგანოთა არჩევნების თავისუფლების და სისწორის დარღვევა, — სამის წლის გასვლამდე დღიდან სასჯელის მოხდისა;

Handwritten initials or signature in the top right corner.

Handwritten numbers '2' and '12' on the right margin.

3) ვერ-შეძლებულ მოვალეს, რომელიც ძალაში შესულ სასამართლოს განაჩენით ბოროტ-განზრახულ ვერ-შეძლედ იქნება გამოცხადებული, — სამის წლის ვასელამდე დღიდან გამოცხადებისა;

4) იმ სამხედრო პირთ, ვინც სამხედრო სამსახური-დან გამოიქცა რ

5) თვითეულ საარჩევნო უბანში არჩევნებში მონაწილეობის უფლება მხოლოდ იმასა აქვს, ვინც ამ უბნის საარჩევნო სიაშია შეტანილი.

7. არჩეული შეიძლება იყოს ისეთი პირიც, რომელიც არაა შეტანილი საარჩევნო სიაში, მაგრამ საარჩევნო უფლების პირობას აკმაყოფილებს.

8. არჩევნებში მონაწილეობის მისაღებად არ დაიშვება საარჩევნო სიაში შეტანილი ის პირი რომელიც არჩევნების დაწყების წინ დაჰკარგავს საარჩევნო უფლებას (მუხლი 4—5) და აგრეთვე ის, ვინც აღნიშნული დროისთვის აღმოჩნდება თავისუფლებას მოკლებული ან სასამართლოს უკვე ძალაში შესულის განაჩენით ან და იმის გამო, რომ სასამართლოსაგან პასუხისგებაში არის მიცემული, როგორც ბრალდებული რაიმე დანაშაულობითი მოქმედებისათვის და მის წინააღმდეგ სიფრთხილის ზომად დატუსაღება უხმარიათ.

თ ა ვ ი III.

ცამეტეუბნეული გრუბის არჩევნების წაბრთუბის
სკლშმძვანული ცაქუსუბულუბანი

9. არჩევნების წარმოების გამგებლობა დაევალება: რესპუბლიკის ცენტრალურსა, საქალაქო, სამაზრო, სოფლის საზოგადოებისა და სოფლის წვრილ საარჩევნო კომისიებს.

შენიშვნა: სოხუმის და ზაქათლის ოლქებში არჩევნების წარმოებას ჰბელმძღვანელობს სოხუმის და ზაქათლის ოლქების საარჩევნო კომისიები.

10. რესპუბლიკის ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას ამოიჩვენეს საქართველოს პარლამენტი ოცდაერთი კაცისაგან, კომისია ამოიჩვენეს თავის წრიდან თავმჯდომარეს, თავმჯდომარის ამხანაგს, მდივანს და ხაზინადარს.

ცენტრალურ კომისიაში წევრის სრულის უფლებით დღიდან კომისიის მიერ საკანდიდატო სიის მიღებისა შედის თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკური პარტიის, ან ჯგუფისა, რომელიც საკანდიდატო სიას წარმოადგენს.

11. რესპუბლიკის ცენტრალურ საარჩევნო კომისიას დაევალება: 1) საერთო თვალყურის დევნება დამფუძნებელი კრების არჩევნების მსვლელობისათვის, და შემუშავება არჩევნების დასაჩქარებელი ზომებისა; 2) ზომების მიღება დამფუძნებელი კრების არჩევნების სტატისტიკურ და სხვა ცნობათა დასაგროვებლად და შესაძუშავებლად; 3) თვალყურის დევნება, რომ თავის დროზე მოეწყოს და მოქმედება დაიწყოს სამაზრო, საქალაქო და საოლქო კომისიებმა; 4) დამტკიცება საარჩევნო უბნებად განაწილებისა სამაზრო, საქალაქო და საოლქო კომისიების წარდგენის თანახმად და განხილვა ყველა იმ განცხადებისა, რომელიც საარჩევნო უბნებად დაყოფის უწყესრიგობას შეეხება; 5) განსაზღვრა და გამოქვეყნება დღისა, როცა ქალაქების მთავარი და წვრილი სასოფლო კომისიები საარჩევნო სიების შედგენას უნდა შეუდგენ, თვალყურის დევნება სიების დროზე შედგენისა და მათის საყოველთაო განხილვად გამოტენისა; 6) მიღება და განხილვა საკანდიდატო სიებისა, დანუმრვა ამ სიებისა, მათი საჯაროდ გამოფენა და შეტყობინება საქალაქო, საოლქო, სამაზრო, სოფლის საზოგადოებისა და სოფლის წვრილ საარჩევნო კომისიებისთვის და აგრეთვე საყოველთაოდ

105 196

5

გამოქვეყნება, უკეთეს საკანდიდატო სიების შეერთება მო-
და; 7) განკარგულება საარჩევნო კონვენტების, საარჩევნო
ბარათების, ყუთების და საპირადო ბარათების დამზადების
შესახებ; 8) ხმების დათვლის წარმოება მთელს რესპუბ-
ლიკაში, არჩევნების შედეგის გამორკვევა და ამ შედეგის
საქვეყნოდ გამოცხადება; 9) შედგენა დამფუძნებელ კრე-
ბაში ამორჩეულ წევრთა სიისა და მათთვის სათანადო მო-
წმობის მიცემა; 10) მთელი საარჩევნო წარმოების საქმეთა
გადაცემა დამფუძნებელი კრებისთვის და 11) განკარგულე-
ბა იმ კრედიტებისა, რომელიც არჩევნების საწარმოებ-
ლად გადაიღება ხაზინიდან.

12. სამაზრო საარჩევნო კომისიას შეადგენს ერობის
გამგეობა, ხოლო სადაც ერობა შემოღებული არაა, სამაზ-
რო ქალაქის თვითმართველობის გამგეობა, მაზრაში ყვე-
ლა მომქმედ პოლიტიკურ პარტიათა წარმომადგენელთა-
გან ძალთა განწყობილების მიხედვით.

სამაზრო კომისია ამოირჩევს თავმჯდომარეს, მის
ამხანაგს, ხაზინადარსა და მდივანს.

სამაზრო კომისიაში წევრის სრული უფლებით შე-
დის თითო წარმომადგენელი თვითთული იმ პოლიტიკუ-
რი პარტიის ან ჯგუფისა, რომელსაც საკანდიდატო სია
წარუდგენია, ცენტრალურ კომისიის მიერ საკანდიდატო
სიის მიღების დღიდან.

13. სამაზრო საარჩევნო კომისიებს ევალებათ: 1)
დაარსება საოფლის საზოგადოებისა და წვრილი სასოფლო
ერთეულების კომისიებისა; 2) თავალ-ყურის დევნება რომ
ამ კომისიებმა თავის დროზე დაიწყონ მოქმედება;
3) მაზრის სასოფლო საზოგადოების და წვრილ სასოფლო
საარჩევნო უბნებად დანაწილების წარდგენა ცენტრალურ
კომისიაში; 4) საარჩევნო სიების თავის დროზე შედგენა
და მათი საყოველთაოდ გამოფენა განსახილველად; 5) და-
მზადება და დაგზავნა საარჩევნო ყუთებისა; 6) განხილვა

პროტესტებისა და საჩივრებისა. სიების უწესოდ შედგენის განო და აგრეთვე სოფლის საზოგადოების და სოფლის წვრილი საარჩევნო ერთეულის სხვა არა წესიერ მოქმედებისა; 7) ზომების მიღება, რათა ამომრჩევლებს ეცნობოსთ საკანდიდატო სიები; 8) გამორკვევა მაზრაში საკანდიდატო სიების მიერ მიღებული ხმების რაოდენობისა და 9) საარჩევნო წარმოების ცენტრალურ კომისიაში გადაცემა.

14. იმ ქალაქებში, რომელთა მცხოვრებლების რაოდენობა ორი ათასს აღემატება, არსდება ცალკე მთავარი საქალაქო საარჩევნო კომისია. ხსენებულ კომისიას ამოირჩევს ქალაქის საბჭო თავის წრიდან მომქმედ პოლიტიკურ პარტიათა შორის ძალთა განწყობილობის მიხედვით. თბილისში საქალაქო საარჩევნო კომისია შესდგება ცხრა წევრისაგან, ქუთაისსა და ფოთში შვიდ-შვიდისაგან, ხოლო დანარჩენ ქალაქებში ხუთის წევრისაგან. საქალაქო კომისიები ამოირჩევენ თავიანთ წრიდან თავმჯდომარეს, მის ამხანაგს, ხაზინადარს და მდივანს.

საქალაქო საარჩევნო კომისიებში შედის წევრის სრულის უფლებით დდიდან ცენტრალური კომისიის მიერ საკანდიდატო სიის მიღებისა თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკური პარტიის, ან ჯგუფისა, რომელსაც საკანდიდატო სია წარმოუდგენია.

შენიშვნა. გარდა თბილისის, ქუთაისის და ფოთის საარჩევნო კომისიებისა თავმჯდომარის ამხანაგის ყოლა სავალდებულო არაა.

15. საქალაქო საარჩევნო კომისიებს დაევალებათ: 1) დაყოფა ქალაქისა საარჩევნო უბნებად; 2) თვალყურის დევნება რომ ამ კომისიებმა თავის დროზე დაიწყონ მოქმედება; 3) წარდგენა საარჩევნო უბნებად დაყოფისა ცენტრალურ კომისიაში; 4) ქალაქში საარჩევნო სიების შედგენა და მათი საჯაროდ გამოფენა; 5) დამზადება და განაწილება საარჩევნო ყუთებისა; 6) განხილვა პროტეს-

186 184

ტებისა და საჩივრებისა სიების უწესოდ შედგენის გამო და აგრეთვე საარჩევნო უბნების კომისიების სხვა არა წესიერი მოქმედებისა; 7) ზომების მიღება, რათა ამომრჩევლებს თავის დროზედ ეცნობოსთ საკანდიდატო სიები; 8) დათვლა ქალაქში საკანდიდატო სიების მიერ მიღებული ხმებისა; 9) საარჩევნო წარმოების ცენტრალურ კომისიაში გადაცემა.

16) ქალაქის საარჩევნო უბნის კომისიის თამჯდომარეს დანიშნავს ქალაქის მთავარი საარჩევნო კომისიის პრეზიდიუმი, თავმჯდომარე კი შეადგენს კომისიას ქალაქში მომქმედ პოლიტიკურ პარტიების წარმომადგენელთაგან ძალთა განწყობილების მიხედვით. კომისია ამოირჩევს თავმჯდომარის ამხანაგს და მდივანს. საუბნო კომისიაში წევრის სრულის უფლებით შედის დღიდან ცენტრალური კომისიის მიერ საკანდიდატო სიის მიღებისა თითო წარმომადგენელი საკანდიდატო სიის განმცხადებელი პარტიის, თუ ჯგუფისა.

17. ქალაქის საარჩევნო საუბნო კომისიას დაევალება: 1) მიღება და წინასწარი დათვლა საარჩევნო ბარათებისა და 2) მთელი უბნის საარჩევნო წარმოების ქალაქის მთავარ კომისიაში გადაცემა.

18. სოფლის საზოგადოების კომისიას შეადგენს სათანადო მაზრის საარჩევნო კომისია საზოგადოებაში მიმქმედ პოლიტიკურ პარტიათა შორის ძალთა განწყობილების მიხედვით. კომისიაში შეიდი წევრია. კომისია ირჩევს თავმჯდომარეს, მდივანს და ხაზინადარს.

სოფლის საზოგადოების კომისიაში წევრის სრულის უფლებით დღიდან ცენტრალური კომისიის მიერ საკანდიდატო სიის მიღებისა შედის თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკური პარტიის, ან ჯგუფისა, რომელსაც საკანდიდატო სია წარუდგენია.

19. სასოფლო საზოგადოების კომისიას დაევალება:

1) წვრილი სასოფლო ერთეულებისთვის საარჩევნო მასალისა და საარჩევნო ყუთების მიწოდება; 2) საზოგადოების დაყოფა წვრილ სასოფლო საარჩევნო ერთეულებად; 3) წარდგენა ამ დაყოფისა სამაზრო კომისიაში; 4) შედგენა წვრილ სასოფლო საარჩევნო კომისიების; 5) ხელმძღვანელობა საარჩევნო სიების წესიერად შედგენისა და ამომრჩევლების ამწერელთა მუშაობისა; 6) თვალყურის გდება აღწერის დროზე დაწყებისა და დასრულებისა; 7) თვალყურის დევნება, რომ სიაში არვინ დარჩეს შეუტანელი; 8) წინასწარი დათვლა საარჩევნო ბარათებისა; 9) პრეტესტებისა და საჩივრების მიღება და სამაზრო კომისიისთვის გადაცემა და 10) მთელი საზოგადოების საარჩევნო წარმოების სამაზრო კომისიაში წარდგენა.

20. წვრილ სასოფლო საარჩევნო კომისიას მოაწყობს სოფლის საზოგადოების საარჩევნო კომისია სამაზრო კომისიის ხელმძღვანელობით და ჩვენებით ხუთის წევრისაგან, რომელიც შესდგება თანხმად დანარჩენი კომისიების მოწყობის პრინციპისა. ამ კომისიის სამოქმედო რაიონი არ უნდა აღემატებოდეს ორ-სამ ვერსიან რადიუსის მქონე სივრცეს.

ამ კომისიაში წევრის სრულის უფლებით დღიდან ცენტრალური კომისიის მიერ სკანდიდატო სიის მიღებისა შედის თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკურ პარტიის, ან ჯგუფისა, რომელსაც საკანდიდატო სია წარუდგენია.

21. წვრილ სასოფლო საარჩევნო კომისიას დაევალება:

1) ყოველ-მხრივი დახმარება ამომრჩეველთა ამწერლებისა; 2) დროიანად მიღება სოფლის საზოგადოების საარჩევნო კომისიისაგან საარჩევნო მასალის და საარჩევნო ყუთებისა; 3) დათვლა ყუთიდან ამოღებული კონვერტებისა (გაუხსნელად) და მათი რაოდენობის შეფარდება ხმის მიმცემთა რაოდენობასთან; და 4) მთელი საარჩევნო

187/88

წარმოების სოფლის საზოგადოების კომისიაში გადა-
ცემა.

22. სოხუმის საოლქო საარჩევნო კომისიას შეადგენს სოხუმის ქალაქის გამგეობა, ცხრა წევრისაგან ოლქში მომქმედ პოლიტიკურ პარტიათა შორის ძალთა განწყობილების მიხედვით. კომისიას ჰყავს ვარდა თავმჯდომარისა მისი ამხანაგი, მდივანი და ხაზინადარი, თავის წრიდან ამორჩეულები.

სოხუმის საოლქო კომისიაში წევრის სრულის უფლებით დღიდან საკანდიდატო სიის ცენტრალური კომისიის მიერ მიღებისა შედის თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკური პარტიის ან ჯგუფისა, რომელსაც საკანდიდატო სია წარუდგენია.

შენიშვნა. სოხუმის საოლქო კომისიას ისეთივე მოვალეობანი აქვს, როგორც სამაზრო კომისიას.

23. ზაქათლის საოლქო კომისიას შეადგენს რესპუბლიკის ცენტრალური საარჩევნო კომისია ოლქში მომქმედ პოლიტიკურ პარტიათა შორის ძალთა განწყობილების მიხედვით ცხრა წევრისაგან. კომისიას ჰყავს თავმჯდომარე, მისი ამხანაგი, მდივანი და ხაზინადარი.

კომისიაში წევრის სრულის უფლებით დღიდან ცენტრალურ კომისიის მიერ საკანდიდატო სიის მიღებისა შედის თითო წარმომადგენელი იმ პოლიტიკური პარტიის ან ჯგუფისა, რომელსაც საკანდიდატო სია წარუდგენია.

შენიშვნა. ზაქათლის საოლქო კომისიას ისეთივე მოვალეობანი აქვს, როგორც სამაზრო კომისიას.

24. სოხუმისა და ზაქათლის ოლქებში სოფლის საზოგადოებისა და წვრილი სასოფლო საარჩევნო კომი-

სიები მოეწყო და მათი მოვალეობანი განისაზღვრება თანახმად ამა დებულების 18—21 მუხლებისა.

25. ყოველგვარი აქტი და ქალაქი დამფუძნებელ კრების საქმეებისათვის შედგენილი, როგორც ის, რომელიც გაეგზავნება მთავრობას, სასამართლოს, ადმინისტრაციას, ან საზოგადოებრივ დაწესებულებას აგრეთვე ისიც, რომელსაც "ხსენებული" დაწესებულებანი ან თანამდებობის პირნი გამოსცემენ, თავისუფალაა საღერბო და სხვა გადასახადებისაგან.

თავი IV.
საარჩევნო სიები.

26. დამფუძნებელ კრების არჩევნების საწარმოებლად სიები შესდგება თვითიველ საარჩევნო უბანში ცალცალკე.

თვითიველი ამომრჩეველი შეტანილ უნდა იქნეს მხოლოდ ერთ რომელსავე საარჩევნო უბნის სიაში.

27. საარჩევნო სიების შედგენა დაევალებათ ქალაქებში ქალაქის მთავარ საარჩევნო კომისიებს, სოფლად სათანადო სამაზრო საარჩევნო კომისიას. სოხუმისა და ზაქათლის ოლქებში—ოლქის მთავარ საარჩევნო კომისიას.

28. დღე საარჩევნო სიების შედგენის დაწყებისა მთელ რესპუბლიკაში დაინიშნება რესპუბლიკის ცენტრალური საარჩევნო კომისიის მიერ და გამოცხადდება საყოველთაოდ იმ გზით, რომელიც რაც შეიძლება უკეთ უზრუნველ-ჰყოფს მცხოვრებლების მიერ ამ დღის გაგებას.

29. საარჩევნო უბნის სიაში შეაქვთ საარჩევნო უფლების მქონე ის პირი, რომელიც იქ სჯობობდა სიის შედგენის დაწყების დღემდე, თუნდაც დროებით წასულიც კი იყოს იქიდან.

188 189

30. ვინც საარჩევნო უბანში სიების შედგენის დაწყების შემდეგ დაბრუნდება, შეიძლება შეტანილ იქნეს სიაში მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ თითონ წარუდგენს შესაფერ განცხადებას უბნის საარჩევნო კომისიას. ასეთი განცხადება შეიძლება წარდგენილ იქნეს სიების შედგენის დამთავრებამდე და აგრეთვე ხუთის დღისა განმავლობაში სიების გამოქვეყნებიდან. ასეთ განცხადებასთან ერთად უნდა განცხადებულ იქნეს ისიც, რომ მთხოვნელი ამოიშალოს წინანდელ საცხოვრებელ ადგილას შემდგარ სიიდან; ასეთი განცხადება გაიგზავნება დანიშნულებისამებრ.

31. საარჩევნო სიაში აღინიშნება გვარი, მეტ სახელი თვითთული ამომრჩევლისა, სახელი, მამის სახელი, წლოვანობა, ეროვნება, სარწმუნოება, იცის თუ არა წერა-კითხვა, რა სკოლა გაუთავებია, რა ხელობისაა, სად იყო მიწერილი 1914 წლ. ივლისის 19-მდე ძველი სტილით. გვარები თვითთულ საარჩევნო უბანში ანბანის წესზე უნდა იყოს ჩამოწერილი.

32. საარჩევნო სია შედგენისთანავე დაუყოვნებლივ ყოველ შემთხვევაში კი, არა უგვიანეს ორმოცი დღისა არჩევნების დაწყებამდე საქვეყნოდ გამოცხადდება ისე, რომ ყველას შეეძლოს მისი გაცნობა.

33. ათის დღის განმავლობაში დღიდან საარჩევნო სიის გამოქვეყნებისა ადგილობრივი ადმინისტრაციის წარმომადგენელს შეუძლია განაცხადოს პროტესტი, საარჩევნო ხმის უფლების მქონებელთ კი შეუძლიანთ საჩივარი შეიტანონ, რომ სია არ არის სწორად შედგენილი, ან სრული არაა.

ხსენებული პროტესტები და საჩივრები შეაქვთ სამაზრო ან საქალაქო (სოხუმისა და ზაქათლის ოლქებისთვის-საოლქო) საარჩევნო კომისიებში.

34. ხსენებულ კომისიებს შეუძლიანთ დააკმაყოფილონ: 1) საჩივრები სიაში მომჩივანთა შეუტანლობისა,

თუ ეს საჩივრები აღძრულია ხუთის დღით წინ მე-30-ე მუხლში აღნიშნული ვადის გათავებამდე და 2) საჩივრები მომხიფანებისა საარჩევნო სიებში არა სწორი ცნობების შეტანის გამო აღნიშნულ საჩივართა დაკმაყოფილებას მომხივანთ ატყობინებენ.

35. ყველა დანარჩენი საჩივრები ან პროტესტები სამის დღის განმავლობაში გადაიგზავნება ოქსუბლიკის ცენტრალურ კომისიაში და მათთან ერთად გაიგზავნება ახსნა-განმარტება ზემოხსენებული კომისიებისა.

36. არა უგვიანეს სამის დღისა მე-30-ე მუხლში აღნიშნულ ვადის გათავებამდე საყოველთაოდ უნდა გამოცხადდეს დამატებითი საარჩევნო სია, სადაც შეტანილ იქნება მხოლოდ: 1) ის, ვინც აღნიშნულია მე-30-ე მუხლში, ვისი ვანცხადებაც სიაში თავის დროზე შეუტანლობისა დაკმაყოფილებულია 2) ის, ვინც აღნიშნულია მე-34-ე მუხლში და ის ვინც დაუკმაყოფილებია სათანადო კომისიას.

დამატებითი საარჩევნო სიას შეადგენენ თანახმად მე-29-მუხ. აღნიშნული წესებისა.

37. პროტესტები და საჩივრები დამატებით სიების გამო გაიგზავნებიან მე-33-ე და მე-35-ე მუხლების წესით მე-33-ე მუხლში აღნიშნულ ვადის გათავებამდე.

38. პროტესტებს და საჩივრებს ცენტრალური კომისია იხილავს ხუთის დღის განმავლობაში, საჯაროდ, საადმინისტრაციო მოსამართლეთათვის მიღებულის წესით თანხმად საადმინისტრ. სასამართლოების დებულებისა (დაკან. კრებ. 1917 წ. მუხ. მე-629-ე). საქმის გარჩევაში მონაწილეობის უფლება ეძლევათ პროტესტის, ან საჩივრის შემომტანისა და განსაჩივრებული სიის შემდგენელი კომისიის წარმომადგენლთა გარდა აგრეთვე იშვიათად, ვისი საარჩევნო უფლების გამო დავა წარმოებს.

39. ცენტრალური კომისიის გადაწყვეტილების შესახებ

189 190

შეიძლება პროტესტის და საჩივრის გადატანა საოლქო სასამართლოს საადმინისტრაციო განყოფილებაში ათის დღის განმავლობაში; ასეთი პროტესტების და საჩივრების აღძვრა საარჩევნო წარმოებას ვერ შეაჩერებს.

40. საოლქო სასამართლო საადმინისტრაციო განყოფილება აღნიშნულ პროტესტებს და საჩივრებს განიხილავს ხუთის დღის ვადაში.

41. საარჩევნო სიები, შათი ხუთის დღის განმავლობაში, შესწორების შემდეგ, თანახმად იმ გადაწყვეტილებებისა, რომელიც ცენტრალურმა კომისიამ გამოიტანა, ხოლო სათანადო შემთხვევებში თანახმად საოლქო სასამართლოს საადმინისტრაციო განყოფილების გადაწყვეტილებისა ხელახლა გამოქვეყნდება არა უგვიანეს ათის დღის ვადისა არჩევნების დაწყებამდე, ისე, რომ ხალხს რაც შეიძლება გაუადვილდეს მათი გადათვალისწინება.

თ ა ვ ი V.

საკანდიდატო საეზი.

42. დამფუძნებელ კრების არჩევნები მოხდება ერთ-ერთი გამოქვეყნებული საკანდიდატო სიისთვის ხმის მიცემით.

43. საკანდიდატო სია ამომრჩეველთა ჯგუფმა უნდა წარმოუდგინოს ცენტრალურ კომისიას არა უგვიანეს ოცდაათის დღისა არჩევნების დაწყებამდე.

44. თვითეულ საკანდიდატო სიას საკუთრივ ხელს უნდა აწერდეს არჩევნებში მონაწილეობის უფლების მქონებელ პირთა ორმოცდაათზე არანაკლები. სიაში აღნიშნული უნდა იყოს გვარი, სახელი, მამის სახელი, საცხოვრებელი ადგილი თვითეული წარმოდგენილი კანდიდატისა. სიას თან უნდა ახლდეს განცხადებანი ყველა კანდიდატებისა, რომ ისინი თანახმანი არიან კენჭი იყარონ

წარმოდგენილის სიით. სიას შეიძლება თან ახლდეს სახელწოდება მისი წარმომდგენი ორგანიზაციისა.

45. საკანდიდატო სიის შემომტანმა ჯგუფმა უნდა, დაასახელოს თავისი წარმომადგენელი ცენტრალურ კომისიასთან კავშირის დასაქერად და ამ კომისიაში მონაწილეოსათვის ამორჩეული. თუ წარმომადგენელი არაა დასახელებული, მაშინ ასეთად ჩაითვლება ის, ვისაც პირველად აქვს ხელი მოწერილი განცხადებაზე. რათა შინ მიუვიდეს ხოლმე უწყება ცენტრალური კომისიისა, ჯგუფის წარმომადგენელმა უნდა აცნობოს თვისი მისამართი იმ ქალაქში, სადაც კომისია მოქმედებს, წინააღმდეგ შემთხვევაში კომისიის უწყებები მისთვის ჩაბარებულად ჩაითვლება, უკეთუ იგი გამოკრულია კომისიის ბინაზე. გარდა ამისა ამორჩეველთა ჯგუფმა, რომელსაც სურს თავისი წარმომადგენელი იყოლიოს სამაზრო, საოლქო, საქალაქო და საუბნო საარჩევნო კომისიებში უნდა დაასახელოს თუ ვისი შეყვანა სურს ხსენებულ კომისიებში.

46. ერთს ამომრჩეველს შეუძლია ხელი მხოლოდ ერთს საკანდიდატო სიას მოაწეროს; თუ ერთ და იმავე ამრჩეველს ხელი ორსა ან მეტ სიაზე მოუწერია იმ შემთხვევაში მისი ხელ-მონაწერი ნამდვილად ჩაითვლება მხოლოდ იმ სიაზე, რომელიც ყველაზე ადრეა შესული ცენტრალურ კომისიაში.

47. ერთი კანდიდატის სხვადასხვა სიაში შეტანა არ შეიძლება.

48. ცენტრალური კომისია ვალდებულია მისცეს, საკანდიდატო სიის მიღების ხელმოწერილი ბარათი, სადაც აღნიშნული უნდა იყოს თვე, დღე და საათი სიის მიღებისა.

49. უკეთუ წარმოდგენილი საკანდიდატო სია არ აკმაყოფილებს მე-44-ე და მე-46 ზ 47-ე მუხლებში აღნიშნულ მოთხოვნებს, იმ შემთხვევაში ცენტრალური კომისია

ცნობებს ამას ჯგუფის წარმომადგენელს სამის დღის განმავლობაში. განცხადება ხსენებულ ნაკლთა გასასწორებლად შეიძლება შეტანილ იქნეს არა უგვიანეს ოცდაოთხი დღისა არჩევნების დაწყებამდე.

50. წარმოდგენილი საკანდიდატო სიები, რომელიც აკმაყოფილებს მე-42-ე და მე-44-45-ე მუხლ. აღნიშნულ მოთხოვნებს, ცენტრალური კომისიის მიერ ინუმრება მათი შემოტანის რიგის მიხედვით. ამ ნუმერაციით და აგრეთვე ორგანიზაციების სახელწოდებით, თუ სიებს თან ახლდება ასეთები, საკანდიდატო სიები გამოიფინება კომისიის შენობაში არა უგვიანეს ოცდასამის დღისა არჩევნების დაწყებამდე და მერმე დაუყოვნებლივ ეუწყება სამაზრო, საოლქო და საქალაქო საარჩევნო კომისიებს და საყოველთაოდ გამოცხადდება.

51. საკანდიდატო სიების შემტან ჯგუფებს შეუძლიანთ არა უგვიანეს ხუთმეტი დღისა არჩევნების დაწყებამდე განაცხადონ ცენტრალურ კომისიაში, რომ მათ სურთ თავიანთი საკანდიდატო სიების შეერთება. ამ განცხადებაზე ხელი უნდა ეწეროსთ შეერთების მსურველ ყველა ჯგუფთა წარმომადგენლებს. ასეთს შეერთებას ცენტრალური კომისია აცხადებს საყოველთაოდ არა უგვიანეს განცხადების მიღების მეორე დღისა.

52. ერთი და იგივე სია მხოლოდ ერთ შეერთებაში შეიძლება შედიოდეს.

თ ა ვ ი VI.

საარჩევნო ბარათების მიცემა და დათვალი

53. ხმის მიცემა სწარმოებს საარჩევნო ბარათებით.

54. საარჩევნო ბარათები გარეგნობით ერთნაირი უნდა იყოს.

ნიმუშს საარჩევნო ბარათისას აწესებს ცენტრალური

საარჩევნო კომისია და აცხადებს საყოველთაოდ არა უგვიანეს ოცდახუთმეტი დღისა არჩევნების დაწყებამდე.

55. თვითთული საარჩევნო ბარათი უნდა შეიცავდეს ერთ-ერთ გამოცხადებულ საკანდიდატო სიას; ამ სიაში არავითარი ცვლილების შეტანა არ შეიძლება, არც ერთი კანდიდატის შეორის ადგილზე გადატანა. ბარათს უნდა ჰქონდეს ნუმერი საკანდიდატო სიისა და სახელწოდება ამ სიის წარმომდგენელი ორგანიზაციისა, თუ შას ორგანიზაციის სახელი აქვს დართული.

56. კონვერტები საარჩევნო ბარათებისთვის უნდა იყოს ერთნაირი, არა გამჭვირვალე სუფთა და ზედ უნდა იყოს დასმული ბეჭედი ცენტრალურ საარჩევნო კომისიისა.

57. საარჩევნო ბარათები და კონვერტები მზადდება ცენტრალური საარჩევნო კომისიის განკარგულებით.

ყველა წარმომდგენელი საკანდიდატო სიებისთვის მზადდება თანასწორი რაოდენობა საარჩევნო ბარათებისა.

58. საარჩევნო ბარათებში საკანდიდატო სიის ტექსტი იბეჭდება ქართულად, მაგრამ, სიის წარმომდგენელ ჯგუფს უფლება აქვს სიის წარმომდგენელსთან ერთად მოითხოვოს, რომ შესაფერ საარჩევნო ბარათში შეტანილ იქნეს თარგმანი ტექსტისა იმ ენაზე, რომელსაც ჯგუფი უჩვენებს. თუ ასეთი განცხადება არის, მაშინ მისი შემოტანი ჯგუფი ვალდებულია განცხადებასთან ერთად წარადგინოს თარგმანი ტექსტისა.

59. ბარათები და კონვერტები დამზადებისთანვე დაეგზავნება ცენტრალური კომისიის განკარგულებით მთავარ საქალაქო, სამაზრო და საოლქო კომისიებს.

60. საქალაქო საარჩევნო კომისიები წინდაწინ ამზადებენ სახელობით მოწმობას ქალაქის თვითთულ, ამომრჩევლისთვის. ამ მოწმობაში აღინიშნება სახელი, მამის სახელი და გვარი, მეტი სახელი ამომრჩევლისა მისამართი მისი, საარჩევნო ნაწილი და ის ნუმერი, რომელიც ამომრჩევლის რიგს აღნიშნავს საარჩევნო სიაში.

იქვე უნდა იყვეს ნაჩვენები დრო და ადგილი ხმის მიცემისა.

შენიშვნა 1: სახელობითი მოწმობა სავალდებულოა მხოლოდ ქალაქის მცხოვრებისთვის.

შენიშვნა 2: განსაკუთრებულ შემთხვევაში საარჩევნო კომისიებს ნება აქვთ დაკმაყოფილდნენ ამომრჩევლის ვინაობის დამმოწმებელ სხვა ოფიციალურ საბუთითაც.

61. მთავარი საქალაქო და სოფლის წვრილი საარჩევნო კომისია ვალდებულია დაურიგოს თვითეულ ამომრჩეველს არა უგვიანეს შვიდი დღისა არჩევნების დაწყებამდე თითო ცალი საარჩევნო ბარათი ყოველ გამოცხადებულ საკანდიდატო სიისა და სახელობითი მოწმობა ქალაქის ამომრჩევლებს.

იმას, ვისაც უფლება აქვს მიიღოს სახელობითი მოწმობა და საარჩევნო ბარათები, მაგრამ რაიმე მიზეზის გამო არ მიუღია, მიეცემა: მოწმობა — ქალაქის მთავარ კომისიაში არჩევნების დღემდე, საარჩევნო ბარათები კი ქალაქის საუბნო საარჩევნო კომისიაში არჩევნების დღეს.

62. საქალაქო და სოფლის საზოგადოების საარჩევნო კომისიები ამზადებენ პირ-ამოჭრილ საარჩევნო ყუთებს, საარჩევნო ბარათების ჩასაშვებად და უგზავნიან მათ მცირე საარჩევნო ერთეულებს.

შენიშვნა. თუ ადგილობრივი პირობის გამო ყუთების გაკეთება ვერ მოხერხდა, შეიძლება გამოყენებულ იქნეს სხვა მზა-მზარეული ყუთები, უკეთესიანი აკმაყოფილებენ ამ მუხლში აღნიშნულ შიოთხოვნობებს.

63. ქალაქის თვითმართველობა და სოფლის საზოგადოების სახალხო დაწესებულებანი საარჩევნო კომისიებს აძლევენ ბინას არჩევნების საწარმოებლად.

64. თვითეულ საარჩევნო შენობაში უნდა იყოს ერთი, ან რამდენიმე მოფარებული ადგილი, რომ ამომრჩეველს, არჩევნების საიდუმლოების დაუბრუნებლად შეეძლოს ჩასდოს კონფერტში საარჩევნო ბარათი.

65. საარჩევნო ნაწილის უზნის სხდომები საჯაროა. ხმის მისაცემად დანიშნულ დღეს თავმჯდომარე კომისიისა, კომისიის წევრთა და ამ დროისთვის საარჩევნო დარბაზში შემოსულ პირთა თანადასწრებით გახსნის კომისიის კრებას. თავმჯდომარე გასინჯავს, საარჩევნო ყუთი მთელია და ცარიელი თუ არა, შემდეგ დასურავს, დაბეჭდავს და მოიწვევს ამომრჩევლებს ხმის მისაცემად. სანამ საარჩევნო ბარათების მიცემა გრძელდება, კომისიის სხდომაზე აუცილებლად უნდა იყოს კომისიის წევრთა ერთი შესამედი მაინც.

66. საარჩევნო შენობაში მხოლოდ არჩევნები სწარმოებს. მოწოდების გამოკიდება ან გაკვრა, ბროშურებისა და პლაკატების დარიგება, საარჩევნო ბარათების გავრცელება, სიტყვების წარმოთქმა და სხვა სახის ყოველგვარი საარჩევნო აგიტაცია აკრძალულია, როგორც ოთახებში, სადაც საარჩევნო ბარათებს იძლევიან, აგრეთვე კიბეებზე, გასაუღლებლებში და საარჩევნო შენობის შესავალ კარებთან. საარჩევნო უზნის კომისიის თავმჯდომარე თვალყურს ადევნებს, რომ საარჩევნო შენობაში არჩევნების წარმოების დროს დატულ იქნეს სრული წესრიგი და დაუყოვნებლივ გაყვანილ იქნეს, თუ ვინმემ დაარღვია იგი.

67. საარჩევნო შენობაში არ შეიშვებიან: 1) შეიარაღებულნი და 2) ისინი, ვისაც ცხადათ ეტყობა, რომ მთვრალია.

68. თავმჯდომარეს უფლება აქვს საჭიროების მიხედვით, თანხმად კომისიის დადგენილებისა, მოსთხოვოს სამოქალაქო და სამხედრო დაწესებულებას გამოუგზავნონ მილიციელები, ან ჯარისკაცები.

მილიციელები და ჯარისკაცები სავსებით ემორჩილებიან თავმჯდომარეს და იმყოფებიან მხოლოდ მის განკარგულებაში.

69. თუ წეს-რიგი დაირღვა, ან თუ ვინმე კომისიის ან მისი თავმჯდომარის განკარგულებას არ დაემორჩილა, კომისიას შეუძლია დაადგინოს შეიყვანოს მილიციელები და ჯარისკაცები შენობაში, სადაც არჩევნები სწარმოებს. თუ თავმჯდომარის მოთხოვნა არაა, ისე საარჩევნო შენობაში არავითარი შეიარაღებული ძალის შეყვანა არ შეიძლება.

70. არჩევნები იწყება პარლამენტის მიერ დანიშნულ თვეს და რიცხვს, და გრძელდება სამს დღეს. საუბნო საარჩევნო კომისიები საარჩევნო ბარათების მისაცემად ღია უნდა იყოს სამის დღის განმავლობაში დილის ცხრა საათიდან საღამოს ცხრა საათამდე ქალაქში და დილის რვა საათიდან საღამოს რვა საათამდე სოფლებში.

71. საარჩევნო ბარათი ამომრჩეველმა თვითონ უნდა მიიტანოს და ჩაავდოს საარჩევნო ყუთში.

72. ამრჩეველი წარუდგენს თავის პირადობის მოწმობას საარჩევნო კომისიის ერთ-ერთ წევრს, რომელიც საარჩევნო სიაში აღნიშნავს, რომ ეს ამომრჩეველი უკვე გამოცხადდა, ამომრჩეველი კი მიიღებს კომისიისაგან კონვერტს შიგ საარჩევნო ბარათის ჩასადებად.

შენიშვნა. სოფლად სადაც პირადობის მოწმობა არაა სავალდებულო, ამომრჩეველის ვინაობას და ამოწმებს თვითონ საარჩევნო კომისია.

73. კონვერტს რომ მიიღებს ამომრჩეველი, მიდის მოფარებულ ადგილას და იქ ჩასდებს კონვერტში საარჩევნო

ბარათს, დაბრუნდება საარჩევნო ყუთთან და გადასცემს დაბეჭდილ კონვერტს კომისიის თავმჯდომარეს, რომელიც მის თვალწინ ჩაავდებს კონვერტს ყუთში.

74. არჩევნების სამივე დღის განმავლობაში საარჩევნო შენობის კარები უნდა დაიკეტოს საღამოს სრულ 9 საათზე ქალაქად და სრულ რვა საათზე სოფლად, საარჩევნო ბარათების მიღება კი უნდა გაგრძელდეს მხოლოდ იმათგან, ვინც კარების დაკეტამდე შესულა შენობაში. საარჩევნო ბარათების მიღება რომ დასრულდება, თავმჯდომარე აცხადებს, რომ ხმის მიცემა ამ დღისთვის დამთავრებულია და საარჩევნო ყუთის ამოჭრილ პირს გალუქავს. ამის შემდეგ ყველა იქმყოფნი დასტოვებენ საარჩევნო ოთახს, შენობა კი დაიბეჭდება თავმჯდომარის განკარგულებით მეორე დღის დილამდე და შენობის კარებს დარაჯი მიუდგება.

75. არჩევნების შესამე დღეს საარჩევნო შენობის შესავალი კარები დაიკეტება საღამოს სრულ ცხრა საათზე ქალაქებში და საღამოს სრულ რვა საათზე სოფლად, რის შემდეგ საარჩევნო ბარათების მიღება მოხდება მხოლოდ იმათგან, ვინც შენობაში შესულა კარების დაკეტამდე. ბარათების მიცემის გათავების შემდეგ თავმჯდომარე კენჭის ყრას დასრულებულად გამოაცხადებს და განკარგულებას მოახდენს კარები გაიღოს. ამის შემდეგ კომისია თავდაპირველად კონვერტებს დაიავლის გაუხსნელად. თუ კონვერტების რაოდენობა არ ეთანაბრება იმ ამომრჩეველთა რაოდენობას, რომელთა გამოცხადება აღნიშნულია საარჩევნო სიაში, იმ შემთხვევაში შესატერი შენიშვნა შეაქვთ ოქმში და ამის შემდეგ იწყება კონვერტების გახსნა და საარჩევნო ბარათების კითხვა.

76. ცენტრალური საარჩევნო კომისიის განკარგულებისამებრ დამზადებულ საარჩევნო ბარათებთან ერთად ნამდვილ ბარათებად ჩაითვლება ისინიც, რომელთა ტექსტი იმ ნაირივეა.

199 199

ნამდვილად ჩაითვლება აგრეთვე ის ბარათი, სადაც ქართულ ტექსტთან ერთად დაბეჭდილია შისი თარგმანი სხვა ენაზე.

შენიშვნა. საპატიო შემთხვევაში საარჩევნო ბარათების მაგიერ შეიძლება ნამდვილად ჩაითვალოს სუფთა ქალაქზე ხელით დაწერილი ან დაბეჭდილი შესაფერისი ნომერი.

77. ნამდვილად არ ჩაითვლება: 1) საარჩევნო ბარათი, რომელიც არ შეეფერება მე-54, 55, 56 მუხლებს; 2) ბარათი, რომელიც შეუესებელია; 3) ბარათი, ხელმოწერილი ამომრჩევლის მიერ, ან ისეთი, რომელზედაც წაშლილია რამე, ან ამოუხეკილი ან ზედ რაიმე გამოსაცნობი ნიშანი აზის, ან თუ ისეთ კონვერტში დევს რომელთაც ასეთი ნიშნები აქვთ; 4) თუ კონვერტში ერთზე მეტი ბარათია და მათი შინაარსი ერთი და იგივე არაა. თუ ერთ კონვერტში რამოდენიმე ერთისა და იმავე შინაარსის ბარათია, ყველა ერთ ბარათად ჩაითვლება.

78. თუ კომისიაში ეტყეება, მაშინ ბარათის სინამდვილის საკითხი გადასწყდება ხმის უმეტესობით; თუ ხმები, თანასწორად გაიყო, თავმჯდომარის ხმა საკითხის გადაწყველია.

79. ნამდვილად მიზნული საარჩევნო ბარათები თვითვე საკანდიდატო სიისა ცალკე უნდა დაითვალოს.

80. ყველაფერი, რაც მოხდება კომისიაში შისა სხდომების გახსნიდან დახურვამდე ოქმში ჩაიწერება. ხსენებულ ოქმში შეაქვთ, კერძოდ, ყოველი განკარგულება თავმჯდომარისა, დადგენილებანი კომისიისა, აგრეთვე განცხადებანი, რომელნიც შეიძლება შემოტანილ იქნეს კომისიაში მონაწილე ამომრჩეველთა მიერ. გარდა ამისა ოქმში აღნიშნება რაოდენობა საარჩევნო ბარათებისა, რომელიც თვითვე საკანდიდატო სიას მიუღია, აღი-

ნიშნება აგრეთვე რაოდენობა იმ ბარათებისა, რომელიც არ უცვნიათ ნამდვილ ბარათებად და იქვე განმარტებულ იქნება საბუთები ასეთი გადაწყვეტილებისა. ოქმს ხელი უნდა მოაწერონ კომისიის თავმჯდომარემ, მდივანმა, წევრებმა და ყველა დამსწრე პირებმა, თუ მოისურვებენ.

81. ოქმები გაიგზავნება მთავარ საქალაქო და სამაზრო საარჩევნო კომისიაში. ოქმებთან ერთად გაიგზავნება ცალკე პაკეტებით: 1) საარჩევნო ბარათები კომისიის მიერ ნამდვილად მიჩნეული; 2) ბარათები, კომისიის მიერ ნამდვილად მიჩნეული, მაგრამ კომისიის რომლისაზე წევრისთვის სადავო; 3) ბარათები კომისიის მიერ არა ნამდვილად მიჩნეული წინააღმდეგ მისი ცალკე წევრების აზრისა და 4) ბარათები, რომელთა სინამდვილე კომისიის ერთხმად უარუყვია.

82. სამაზრო, საოლქო და საქალაქო კომისიები წარმოდგენილ ოქმებისა და საარჩევნო ბარათების განხილვის შემდეგ საბოლოოდ გამოარკვევენ და გადასწყვეტენ, რომელი ბარათები უნდა ჩაითვალოს ნამდვილ ბარათებად და რამდენი ხმა ამოუვიდა თვითეულ საარჩევნო უბანში და მთლად მაზრაში, ქალაქში, ან ოლქში თვითეულ წარმოდგენილ საკანდიდატო სიას.

83. სამაზრო, საოლქო და საქალაქო საარჩევნო კომისიის ოქმები საარჩევნო უბნის ოქმებთან ერთად გაიგზავნება ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში. ამ ოქმებთან მიჰყვება ის საარჩევნო ბარათები, რომელიც აღნიშნულია მე 81-ე მუხლის მე 2-4 პუნქტებში.

84. სამაზრო და საქალაქო კომისიის სხდომები, როდესაც სწარმოებს განხილვა საუბნო საარჩევნო კომისიების ოქმებისა და დათვლა საარჩევნო ბარათებისა საჯაროა.

194 195
12

თ ა ვ ი VIII

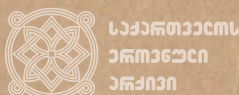
ბარჩვენების შედეგის გამორკვევა.

85. ცენტრალური საარჩევნო კომისია იხელმძღვანელებს რა სამაზრო და საქალაქო საარჩევნო კომისიების სხდომების ოქმებით, დაითვლის ყველა ხმას, რაც მთელს რესპუბლიკაში მიუტიათ თვითეულ საკანდიდატო სიისთვის და ამის შემდეგ დამფუძნებელ კრების წევრთა რაოდენობა დანაწილდება წარმოდგენილ საკანდიდატო სიების შორის იმ ხმების რიცხვის პროპორციით, რაც თვითეულ სიას მიუღია მთელს რესპუბლიკაში.

ამ განაწილების წესი ნაჩვენებია მე 87-89 მუხლებში,

86. თუ არჩევნებისთვის დანიშნულ ვადაზე არჩევნები ვერ მოხდა ერთს, ან რამდენსამე საარჩევნო უბანში და ამასთან ამ უბნების ამომრჩევლების საერთო რიცხვი, რომელთაც ამის გამო არჩევნებში მონაწილეობა არ მიუღიათ, შეადგენს ერთის მეათედზე არა ნაკლებს, მთელი რესპუბლიკის ამომრჩეველთა, იმ შემთხვევაში ცენტრალური კომისია დაუყონებლივ განკარგულებას მოახდენს დაინიშნოს ასეთ უბნებში ხელმეორე არჩევნები; თუ ასეთ საარჩევნო უბნების ამომრჩეველთა საერთო რიცხვი ნაკლებია, ან თუ მეორეჯელ დანიშნული არჩევნები არ მოხდა, მაშინ ხმების საერთო დათვლის დროს ცენტრალურ კომისიაში ის საარჩევნო უბნები, სადაც არჩევნები არ მოხდარა, სათვალავში არ ჩაითვლება.

87. რაოდენობა ხმებისა, მიღებული მთელს რესპუბლიკაში თვითეულ საკანდიდატო სიის მიერ, გაიყოფა თანდათანობით ერთზე, ორზე, სამზე, ოთხზე და ასე; ამნაირი გაყოფისაგან მიღებულ ნაწილადთაგან გამოკალკევდება ყველაზე დიდი ნაწილადები, იმდენი, რამდენიცაა რიცხვი დამფუძნებელ კრების საარჩევი წევრებისა რესპუ-

ბლიკაში; ეს ნაწილადები ჩამწკრივდება ასე: ჯერ ყველაზე დიდი, მერმე უფრო პატარა და ამგვარად ბოლომდე და უკანასკნელი ნაწილადი არის საარჩევნო კოეფიციენტი.

თუ რამდენი წევრი ხვდა თვითულ საკანდიდატო სიას, ამას ანგარიშობენ ასე: აიღებენ იმ ხმების რიცხვს რომელიც ამოსვლია განსაზღვრულ საკანდიდატო სიას და გაყოფენ საარჩევნო კოეფიციენტზე.

თუ დამფუძნებელი კრების წევრთა ადგილების საკანდიდატო სიათა შორის განაწილების დროს უკანასკნელი ადგილი შეხვდება ორს, ან რამდენსამე სიას, იმ შემთხვევაში უპირატესობა ეძლევა იმ სიის კანდიდატს რომელსაც მეტი ხმა მიუღია. თუ ხმები თანასწორი მიუღიათ მაშინ საკითხი კენჭის ყრით გადასწყდება.

88. თუ მე 87-ე მუხლში აღნიშნულ განაწილების დროს რომელსამე საკანდიდატო სიას მასში დასახელებულ კანდიდატთა რიცხვზე მეტი წევრი ჰხვდა დამფუძნებელი კრებას, იმ შემთხვევაში შესაფერი ადგილები დამფუძნებელ კრების წევრებისა დაუჭერელი დარჩება.

89. თუ საარჩევნო ოლქში არის ისეთი საკანდიდატო სიები, რომელთა შეერთებისათვისაც შესაფერი განცხადება იყო შეტანილი (მუხ. 51) იმ შემთხვევაში დამფუძნებელ კრების წევრთა რიცხვის განაწილების დროს საკანდიდატო სიების შორის ყველა ის ხმები, რომელიც მიუტიათ ერთსა და იმავე შეერთებაში შესული სიებისთვის. შეერთდება და განაწილება მოხდება ჯერ ამ შეერთებასა და სხვა დანარჩენ სიებს შორის, ისე, როგორც ნაჩვენებია მე 87-ე მუხლში. ამის შემდეგ დამფუძნებელ კრების წევრთა ის რიცხვი, რომელიც თვითულ შეერთებას ერგო, განაწილდება ამ შეერთებაში მოქცეულ საკანდიდატო სიებს შორის ზემოხსენებული წესისამებრ. თუ რომელსამე შეერთებულ სიას კანდიდატების რიცხვი შემოაკლდა, მაშინ დამფუძნებელი კრების წევრთა შესაფერ ადგილს

195
196

დაიჭერს შეერთების მონაწილე კანდიდატი იმ სიიდან რომელშიაც საკმარისი კანდიდატთა რიცხვია და რომელსაც ყველაზე მეტი ხმა მიუღია.

90. თვითეულ სიაში შეტანილი კანდიდატი დამფუძნებელ კრების წევრთა რიცხვში შედის იმ რიგზე, როგორც შეტანილია სიაში, დაწყებული პირველი კანდიდატიდან.

თავი VIII

დაზღუდვებულ ვარჯის ქვართნაჲ უარის მთქმელთა ადგილუშის დაქარას ქასი.

91. უკეთუ დამფუძნებელი კრების წევრობაზე ვინმემ უარი განაცხადა, იმ შემთხვევაში მის ადგილს დაიჭერს თანდათანობის წესით შემდეგი კანდიდატი, იმ სიიდან საიდანაც არჩეული იყო კრების წევრობაზე უარის მთქმელი.

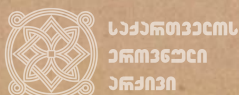
უკეთუ სიები შეერთებული იყო არჩევნების დროს, მაშინ, თუ ერთ შეერთებულ სიათაგანში კანდიდატი არაა, განთავისუფლებულ ადგილს დაიჭერს კანდიდატი შეერთების იმ მონაწილე სიისა, რომელსაც კანდიდატები ჰყავს და რომელსაც არჩევნებში მეტი ხმა ამოსვლია.

92. თუ რომელსამე სიაში ან ყველა შეერთებულ სიებში აღარაა კანდიდატი დამფუძნებელი კრების წევრობაზე უარის მთქმელის ადგილის დასაჭერად, მაშინ განთავისუფლებული ადგილი დაუჭერელი დარჩება.

თავი IX.

არჩევნების თავისუფლუშისა და სისქთრის დაცვა.

93. ვინც თავის ნებით მოაძრობს, ჩამოხევს, ზემოდან რასმე გადაათარებს ან შესცვლის საჯაროდ გამოფენილ საარჩევნო მოწოდებას, ცნობას ან სიას ამომრჩეველთა იმ ჯგუფებისას, რომელთაც საკანდიდატო სიები წარ-

მოუდგენიათ, დაისჯება დატუსაღებით არა უმეტეს ერთის თვის ვადისა ან დაჯარიმებულ იქნება ფულით არა უმეტეს სამასი მანეთისა.

94. ვინც თავის ნებით შეიქრება იმ შენობაში რომელიც არჩევნების წინასწარი აგიტაციისთვისაა აღებული და საკანდიდატო სიის წარმომდგენელი ჯგუფის განკარგულებაშია, ან გაანადგურებს, ან დააზიანებს არჩევნების წინასწარი აგიტაციისთვის დანიშნულ ლიტერატურას, რომელიც სათანადო ორგანიზაციის განკარგულებაში იმყოფება, ან ვინც დაემუქრება, ანდა ძალადობით მოქმედებას მიმართავს იმ პირთა წინააღმდეგ, რომელნიც ამ ორგანიზაციების სახელით მოქმედებენ, დაისჯება სატუსაღოში ჩამწყვდევით არა უმეტეს ექვსი თვის ვადისა.

95. ვინც განზრახ ყალბ ცნობას გამოაქვეყნებს კანდიდატის პიროვნებისა ან მისი კერძო ცხოვრების შესახებ იმ მიზნით, რომ ნდობა დაუკარგოს მას ან მის მიერ წარმოდგენილ ორგანიზაციას ან გაიყვანოს სხვა კანდიდატი დაისჯება ციხეში ჩამწყვდევით, ან დაჭერით.

96. ვინც წარმოადგენს ყალბს ან გადაკეთებულ განცხადებას კანდიდატობაზე თანხმობისას დაისჯება გამასწორებელ სახლში დამწყვდევით.

ასეთივე სასჯელი მიეცემა იმას, ვინც ცენტრალურ საარჩევნო კომისიაში წარადგენს კანდიდატის განცხადებას, რომ ის თანახმაა კენჭი იყაროს დამფუძნებელი კრების წევრობაზე და წარმომდგენმა იცის, რომ ეს განცხადება ყალბია ან გადაკეთებული.

97. ვინც გაავრცელებს ისეთ საკანდიდატო სიებს ან ისეთ საარჩევნო ბარათებს, რომელთა სიყალბეც ან კარგად იცოდა, დაისჯება სატუსაღოში ჩამწყვდევით.

98. ვინც შეეცდება ხელი შეუშალოს საკანდიდატო სიების წარმომდგენთა მიერ მოწვეულ წინასწარ საარ-

ჩვენო კრებებს, ან საარჩევნო კომისიების მუშაობას ძალადობითი მოქმედებით, მუქარით, ძალა-უფლების ბოროტად გამოყენებით, ან უწესოების ჩადენით, — დაისჯება სატუსალოში ჩამწყვედევით.

თუ ასეთი მოქმედება ჩადენილია რამდენსამე შეიარაღებულ პირის მიერ, რასაც შედეგად შემოხსენებულ კრების ან კომისიის მუშაობის შეწყვეტა მოჰყვება, მაშინ დამნაშავე დაისჯება გამასწორებელ სახლში ჩამწყვედევით.

99. ეკლესიებსა და ღვთისმსახურების შესასრულებელ სხვა ადგილებში დამფუძნებელ კრების საარჩევნო ავტორიტატია როგორც ქადაგების, ისე სიტყვიერი ან წერილობითი მოწოდების სახით, აკრძალულია ყველასთვის. ამის დამრღვევი დაისჯება სატუსალოში ჩამწყვედევით არა უმეტეს ექვსი თვისა.

100. ვინც პიროვნებაზე ძალადობითა, დასასჯელის (наказуемый) მუქარითა, მოტყუილებით, ძალაუფლების ბოროტად მოხმარებით ან ეკონომიურის დამოკიდებულების საშუალებით ხელს შეუშლის საარჩევნო უფლების მქონეს თავისუფლად განახორციელოს ეს უფლება, — დაისჯება სატუსალოში ჩამწყვედევით.

დაისჯება აგრეთვე შეცდა ასეთის დანაშაულის ჩადენისა.

101. ვინც ძალადობის საშუალებით, მუქარით, უწესოების მოხდენით, საარჩევნო სიების ან საარჩევნო ბარათების და ყუთების გაფუჭებით, ან საარჩევნო კომისიის წევრებზე ძალადობის ხმარებით ხელს შეუშლის არჩევნების წესიერად წარმოებას საარჩევნო კომისიის შენობაში, — დაისჯება გამასწორებელ სახლში ჩამწყვედევით.

102. ვინც უწესოებით, დაშინებით ან მიმოსვლის საშუალების მოსპობით ხელს შეუშლის ამომრჩეველთა ნაწილს გამოიყენოს საარჩევნო უფლება, — დასჯილ

იქნება გამასწორებელ სახლში ჩამწყვდევით არა უმეტეს ამის წლის ვადისა.

დაისჯება აგრეთვე შეცდა ასეთის დანაშაულის ჩადენისა.

103. ვინც წინასწარ ავიტაციას ვასწევს იმ შენობაში, სადაც არჩევნები სწარმოებს, ან და წესიერება დაარღვევს არჩევნების წარმოების დროს, ან არ დაემორჩილება საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის განკარგულებას დასტოვს საარჩევნო შენობა, — დაისჯება დატუსაღებით.

104. ვინც ამომრჩეველს გადაიბირებს დაპირებით მისთვის ან მისი ოჯახის წევრისთვის პირადის ან ქონებრივის სარგებლობის მიცემით რომ უკანასკნელმა არ მიიღოს მონაწილეობა დამფუძნებელ კრების არჩევნებში, — დაისჯება სატუსაღოში ჩამწყვდევით.

დაისჯება აგრეთვე შეცდა ასეთის დანაშაულის ჩადენისა.

ასეთივე სასჯელით დაისჯება ამომრჩეველი, რომელსაც მოუთხოვნია ან მიუღია პირადი რამ სარგებლობა ან მუხლის პირველ ნაწილში აღნიშნულის მიზნით.

105. ვინც გაუმასპინძლდება ამომრჩეველს იმ მიზნით, რომ დამფუძნებელ კრებაში არჩევნების დროს ხმა მიაცემინოს თავის ან სხვა პირთა სასარგებლოდ, — დაისჯება დატუსაღებით.

106. ვინც იცოდა, რომ მას საარჩევნო ხმა არა აქვს ან უკვე დაჰკარგა და მაინც მისცა ხმა დამფუძნებელ კრების არჩევნებზე, — დაისჯება დატუსაღებით.

ასეთივე სასჯელით დაისჯება, ვინც დამფუძნებელი კრების არჩევნების დროს ერთხელ მეტათ მისცემს ხმას, თუნდაც სხვადასხვა საარჩევნო უბანში ან და სხვის მაგიერ, თუნდაც მისის თხოვნით.

1917

198

107. ვინც განზრახ დაამახინჯებს ხმის მიცემის შედეგებს საარჩევნო ბარათების ჩამორთმევისა, დათვლის ან გამოქვეყნების დროს, ან და განზრახ გააფუჭებს, ან მოიტაცებს მიცემულ საარჩევნო ბარათებს ან საარჩევნო წარმოებას, ან სიყალბით ჩაუმატებს საარჩევნო ბარათებს ან შესცვლის საარჩევნო წარმოებას, — დაისჯება გამასწორებელ სახლში ჩამწყვედევით არა უმეტეს სამის წლის ვადისა.

ამ დანაშაულის ჩადენის შეცდაც დაისჯება.

108. ვინც, წინააღმდეგ კანონისა, გამოაშკარავებს ხმის მიცემის საიდუმლოებას დამფუძნებელი კრების არჩევნებში, — დაისჯება დატუსაღებით.

109. წევრი საარჩევნო კომისიისა ან სხვა თანამდებობის პირი, რომელიც განზრახ დაარღვევს დამფუძნებელი კრების საარჩევნო დებულებას იმ მიზნით, რომ გავლენა მოახდინოს არჩევნების მსჯელობაზე ამა თუ იმ საკანდიდატო სიის სასარგებლოდ თუ საზიანოდ, თუ ამისთვის უფრო სასტიკი სასჯელი არ მოეწიის, — დაისჯება დატუსაღებით.

110. სასამართლოს უფლება აქვს, გარდა ზემოაღნიშნულ სასჯელთა, დამნაშავეს მიუსაჯოს:

1) თუ ჩაუდენია მოქმედება, აღნიშნული მე-94, 96, 98, 101, 102, 105, 106 და 107-ე მუხლებში, საკანონმდებლო დაწესებულებასა და თვითმართველობის ორგანოებში საარჩევნო უფლების ჩამორთმევა ვადით ხუთ წლამდე განაჩენის გამოქვეყნებიდან.

2) თუ ჩაუდენია მოქმედება, აღნიშნული მე-95, 101, 105, 106 და 108-ე მუხლებში, ფულის გადახდევინება არა უმეტეს სამი ათასი მანეთისა;

3) თუ ჩაუდენია მოქმედება, აღნიშნული მე-94, 97, 98, 101, 105, 106 და 110-ე მუხლებში, და თუ დამნაშავე თანამდებობის პირია, — სამსახურიდან გაძევება. —

111. ამ (IX) თავში მოყვანილ დადგენილებას შეეხება 1903 წ. 22 მარტის სისხლის სამართლის დებულების პირველი თავი (კან. კრებ. ტ. XV. გამოც. 1909წ.)

112 ამ (IX) თავში აღნუსხულ დანაშაულთა გამო საჩივრის აღძვრის უფლება ეკუთვნის თვითივე მოქალაქეს, ვისაც დამფუძნებელ კრებაში არჩევნების უფლება აქვს. ამ შემთხვევაში მას შეუძლია იჩივლოს ვითარცა დაზარალებულმა.

113. საქმის აღძვრა წინააღმდეგ იმ პირობათა რომელთაც შე-93-94, 100, 104 და 109-ე მუხლებში აღნიშნული მოქმედება ჩაუდენიათ, შეიძლება მხოლოდ სამის თვის განმავლობაში არჩევნების გათავების შემდეგ. ამ (IX) თავში აღნიშნულ დანარჩენი მოქმედების გამო კი ექვსის თვის განმავლობაში.

114 ამ (IX) თავში აღნიშნულ დანაშაულობითი მოქმედების საქმეებს, რომელთათვისაც დადგენილია სატუსალო, ან უფრო მკაცრი სასჯელი, არჩევს საოლქო სასამართლო ნაფიც მსაჯულთა მონაწილეობით, დანარჩენ საქმეებს კი მომრიგებელი მოსამართლე.

თავი X

გამდებრივად კრების ანჩევნება გაწეული ხარჯები

115. ამომრჩევლებს არ მიეცემათ გასამრჯელო არც დროის დაკარგვისთვის, არც თავის გამოსაკვებად გაწეული ხარჯის და არც საგზაო ხარჯის ასანაზღაურებლად.

116. ქალაქებში საარჩევნო სიების შედგენისთვის გაწეულ ხარჯს გაიღებს ქალაქის თვითმმართველობა, სხვაგან — რესპუბლიკის ხაზინა. ქალაქების მიერ ამ საქმისათვის გაწეულ ხარჯში რესპუბლიკის ხაზინა სამოცდახუთმეტ პროცენტს გადაიხდის.

197
199

117. საარჩევნო კომისიის საქმეთა წარმოების სახარჯოდ ცენტრალურ საარჩევნო კომისიის დადგენილებით მიეცემა ცალკე ფული იმ თანხიდან, რომელიც რესპუბლიკის ხაზინიდან პარლამენტის მიერ გადადებულ იქნება დამფუძნებელ კრების არჩევნების საწარმოებლად.

118. ყოველ საარჩევნო კომისიის წევრებს გასამრჯელო ეძლევა დღიურის და საგზაო ფულის სახით, როცა ისინი არჩევნების საქმეების გამო გაიგზავნებიან.

ამ (118) მუხ. აღნიშნული დადგენილება არ ვრცელდება იმაზე, ვინც კომისიაში საკანდიდატო სიის წარმომადგენელია.

119. საარჩევნო კომისიისთვის საჭირო შენობის მოსაწყობი, გასათბობი და გასანათებელი ხარჯი დაედება ქალაქად საქალაქო თვითმმართველობას, სოფლად კი რესპუბლიკის ხაზინას.

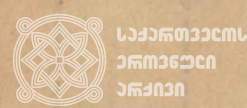
საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე *ნ. ჩხეიძე*
ნ. ჩხეიძე

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე
ნ. ქორჯანიძე
ნ. ქორჯანიძე

ბართლომე კილიძის სტამბა თბილისში ველიამინოვის ქუჩა № 3.

საქართველოს ადამიანთა უფლებების დაცვის ეროვნული ცენტრი

საქართველოს ადამიანთა უფლებების ეროვნული ცენტრი

საქართველოს
ადამიანთა
უფლებების
ეროვნული
ცენტრი